

ASIAKKAIDEN OSALLISTUMISEN TOIMINTAMALLI - MALLISTA KOHTI KONKRETIAA

PALVELUT ASIAKASLÄHTÖISEKSI - KÄRKIHANKKEEN OSAHANKKEEN TULOKSIA JA ASIAKASOSALLISUUSTYÖN JATKOKEHITTÄMISTÄ

Tuloksekas, vaikuttava sosiaalinen
kuntoutus –seminaari,

Sosku-hankkeen loppuseminaari
26.11.2018, Hämeenlinna

Tanja Hirschovits-Gerz,
erikoissuunnittelija,
Terveystieteiden tutkimuskeskus ja
Hyvinvoinnin tutkimuskeskus

6.11.2018

THL, tanja.hirschovits-gerz@thl.fi

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

MITÄ ASIAKASOSALLISUUDELLA TARKOITETAAN?

- Palvelujen käyttäjien osallistumista ja vaikuttamista
 - **oman palvelunsa**
 - **palveluiden tai palvelukokonaisuuksien** suunnitteluun, kehittämiseen, toteuttamiseen ja arviointiin.

Osallisuus itseisarvona oikeutena
• Myös vertaisuuden kokemus

Osallisuus
välineenä

Osallisuuden edistäminen on **lakisääteistä**

Määritellään kokemusasiantuntijuuden ja asiakkaiden osallistumisen toimintamalli (9/2016-3/2018)

Tavoitteena

- Tuottaa toimintamalli, kuinka asiakkaiden kokemustieto ja kehittämissideat välittyvät virkamiesjohdolle ja poliittiseen päätöksentekoon
 - Lisäksi 5 pilottialuetta: Eksote, Etelä-Pohjanmaa, Oma-Häme, Lappi, Keski-Suomi

ASIAKKAIDEN OSALLISTUMISEN TOIMINTAMALLI

STH 10/01/2018

MAAKUNTA

PALVELUNTUOTTAJA

Tiedolla osallistaminen, avoin viestintä

**ASIAKAS-
OSALLISUUS**

**PALVELUIDEN
JÄRJESTÄMINEN**

**PÄÄTÖKSEN TEKO
maakuntapäätäjät**

**STRATEGINEN
TASO**

asiakas ja henkilöstö
**KEHITTÄMIS-
YHTEISTYÖ**

**ASIAKAS SOTE-
PALVELUTILANTEESSA**

Osallisuuden ydin

Osallisuuden muotoja

Osallisuuden toteutumisen edellytykset

ASIAKKAIDEN OSALLISTUMISEN TOIMINTAMALLI

STM 30/01/2018

MAAKUNTA

PALVELUNTUOTTAJA

Tiedolla osallistaminen, avoin viestintä

ASIAKAS-OSALLISUUS	PALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN	PÄÄTÖKSEN TEKO maakuntapäätäjät	STRATEGINEN TASO	asiakas ja henkilöstö KEHITTÄMIS-YHTEISTYÖ	ASIAKAS SOTE-PALVELUTILANTEESSA
OSALLISUUDEN YDIN	Strateginen johtaminen ja koordinaatio: asiakasosallisuus järjestöyhteistyö Osallistumisjärjestelmä /osallisuusohjelma Kokemustiedon hyödyntämisen varmistaminen	Huolehtii monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista	Asiakkaiden osallisuuden tavoitteet määritelty Asiakkaat ja kokemusasiantuntijat mukana palveluiden suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa	Asiakas kumppanina: Tasavertaisuus Vuorovaikutus Yhteisen ymmärryksen lisääntyminen	Vuorovaikutus Kohtaaminen Sopiminen Vastuu
OSALLISUUDEN MUOTOJA	Yhteiskehittäminen Digitaaliset alustat Raadit, kuulemis- ja keskustelutilaisuudet Kohdennetut kyselyt Osallistuva budjetointi	Lakisäätöiset: Vanhus- ja vammaisneuvosto Nuorisovaltuusto Suora vaikuttaminen: kansalaisten kohtaaminen aloitteet Epäsuora vaikuttaminen: järjestöjen kautta toimijoiden tukeminen	Asiakaspalaute Yhteiskehittäminen Keskustelutilaisuudet Asiakasraadit Asiakkaat arvioijina Asiakas palvelunantajana	Yhteiskehittäminen (palvelumuotoilu) Kehittäjäkumppanuus valmennus Työpajat Yhteistyöfoorumit	Aktiivinen osallistuminen omaan palveluun kyvyn ja halun mukaan Jaettu päätöksenteko Sitoutuminen omahoitoon ja palvelusuunnitelmaan
OSALLISUUDEN TOTEUTUMISEN EDELLYTYKSET/VAATIMUKSET	Osallisuusohjelma Palveluntuottajan ja osallisuuden koordinaation vastuuttaminen Järjestöt mukana Kokemustietovaranto Asiakastieto päätöksiin Asiakaspalautejärjestelmä Toimivat verkkosivut /sähköiset alustat	Asukkaiden ja kokemusasiantuntijoiden edustajia toimielimissä Kokemusasiantuntija /asukaspooli Vuorovaikutus Avoin valmistelu	Konkreettinen suunnitelma asiakasosallisuudesta palveluntuottajien järjestämisopimuksissa Asiakasosallisuusjärjestelmä Kokemusasiantuntijoita ja vertaistoimijoita hyödynnetty	Johdon esimerkki Asiakkaiden ja työntekijöiden yhteiskehittämisvalmennus Järjestöjen hyödyntäminen	Asiakas tulee kuulluksi Mahdollisuus vaikuttaa palveluunsa halutessaan Oikeus tukihenkilöön palvelutilanteessa

MAAKUNTA

PALVELUNTUOTTAJA

Tiedolla osallistaminen, avoin viestintä

PALVELUIDEN
JÄRJESTÄMINEN

PÄÄTÖKSEN TEKO
maakuntapäätäjät

STRATEGINEN
TASO

asiakas ja henkilöstö
KEHITTÄMIS-
YHTEISTYÖ

ASIAKAS SOTE-
PALVELUTILANTEESSA

OSALLI-
SUUDEN
YDIN

OSALLI-
SUUDEN
MUOTOJA

OSALLISUUDEN
TOTEUTUMISEN
EDELLYTYKSET/
VAATIMUKSET

- **Strateginen johtaminen ja koordinaatio**

- Asiakasosallisuus, Järjestöyhteistyö, Kokemustiedon hyödyntämisen

- **varmistaminen**

- Yhteiskehittäminen
- Digitaaliset alustat
- Raadit, kuulemis- ja keskustelutilaisuudet
- Kohdennetut kyselyt
- Osallistuva budjetointi

- Osallisuusohjelma,
- Strategiat, palvelulupaus, palvelusopimukset
- Palveluntuottajien vastuuttaminen ao:n Järjestöt mukana, Kokemustietovaranto, Asiakastieto päätöksiin
- Asiakaspalautejärjestelmä
- Toimivat verkkosivut ja sähköiset alustat

MAAKUNTA

PALVELUNTUOTTAJA

Tiedolla osallistaminen, avoin viestintä

ASIAKAS-
OSALLISUUS

PALVELUIDEN
JÄRJESTÄMINEN

PÄÄTÖKSEN TEKO
maakuntapäätäjät

STRATEGINEN
TASO

asiakas ja henkilöstö
KEHITTÄMIS-
YHTEISTYÖ

ASIAKAS SOTE-
PALVELUTILANTESSA

OSALLI-
SUUDEN
YDIN

- Asiakkaiden osallisuuden **tavoitteet määritelty**
- Asiakkaat ja kokemusasiantuntijat mukana palveluiden suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa

OSALLI-
SUUDEN
MUOTOJA

- Asiakaspalaute, Yhteiskehittäminen
- Keskustelutilaisuudet, Asiakasraadit
- Asiakkaat arvioijina, Asiakas palvelun antajana

OSALLISUUDEN
TOTEUTUMISEN
EDELLYTYKSET/
VAATIMUKSET

- **Konkreettinen suunnitelma asiakasosallisuudesta palveluntuottajien järjestämissopimuksissa**
- **Asiakasosallisuusjärjestelmä**
- **Kokemus- ja vertaistoimijoiden osaamista hyödynnetty**

Vaikuttavat ja yhdenvertaiset palvelut

Osallisuus toimintakulttuurina

Kokemustieto

Ammatillinen
tieto

Osallisuus strategiana ja toimintaohjelmana:
toiminnan suuntaaminen, seuranta ja arviointi - osallisuus toteutuu rakenteissa

Palvelut tuotetaan/toteutetaan yhdessä kokemusosaajien kanssa mm.
koulutetut kokemusosaajat asiakkaiden vertaistukena, ammattilaisten työpareina, järjestöt
yhteistoiminnassa

Asiakkaat kehittävät palveluita yhdessä ammattilaisten kanssa
esim. **yhteiskehittäminen**, asiakasedustajien osallisuus toimielimissä, kuten neuvostoissa,
ohjausryhmissä

Asiakkaat osallistuvat vuoropuheluun palveluiden kehittäjinä
esim. avoimet tilaisuudet ja -foorumit, raadit, sähköiset toimintaympäristöt

Asiakkaat antavat palautetta asiakaspalautejärjestelmä, kyselyt, muu tiedon keruu

Asiakkaat osallistuvat omaan palveluun suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin

Asiakkaat toiminnan kehittäjinä

OSALLISUUDEN SEURANTA JA ARVIOINTI?

- Miten **järjestäjä arvioi ja seuraa** palvelutuottajien riittävää asiakasosallisuustyötä?
- Miten palvelun **tuottajat voivat itse arvioida ja seurata** riittävää asiakasosallisuuden toteutumisen tasoa/laatua/luonnetta?
- Asiakasvuorovaikutuksessa ja toiminnan arjessa?
- Vrt. HYTE-työ ([materiaalia HYTEpäivältä](#))
 - Kokemustietoindikaattorit ja rakenneindikaattorit

OSALLISUUS TUOTTAA HYVÄÄ

Hyvinvointi ja terveyshyöty

Investoi osallisuuteen - €

- Henkilöstöresurssit: palkkakulut
- Koulutuskustannukset
- Kokemusosaajien palkat ja palkkiot
- Tilakustannukset
- Toimintabudjetti
- Palautejärjestelmästä aiheutuvat kulut

Osallisuus tuottaa + €

- Tyytyväiset asiakkaat
- Hyvinvoiva henkilöstö
- Kustannusvaikuttavat palvelut

Asiakasosallisuus auttaa kehittämään palveluiden

- laatua
- oikea-aikaisuutta ja kohdentamista
- saatavuutta ja saavutettavuutta
- kokonaisuuksien yhteensovittamista ja palveluiden polutusta
- yhdenvertaisuutta
- arkihyötyä ihmisille

ASIAKASOSALLISUUS ON OIKEUS

Asiakasosallisuus tuo kokemustiedon näkyväksi ammatillisen ja tieteellisen tiedon rinnalle.

TYÖ JATKUU

- Innokylän työtila: Asiakkaiden osallisuus palveluiden ja palvelujärjestelmän kehittämisessä
 - <https://www.innokyla.fi/web/tyotila1923650>
- Verkostoista voimaa!

KIITOS! 😊

Tanja Hirschovits-Gerz,

Erikoissuunnittelija, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

- Asiakasosallisuuden edistäminen

tanja.hirschovits-gerz@thl.fi

Puhelin 0295247954

Asiakasosallisuus THL:n sivuilla

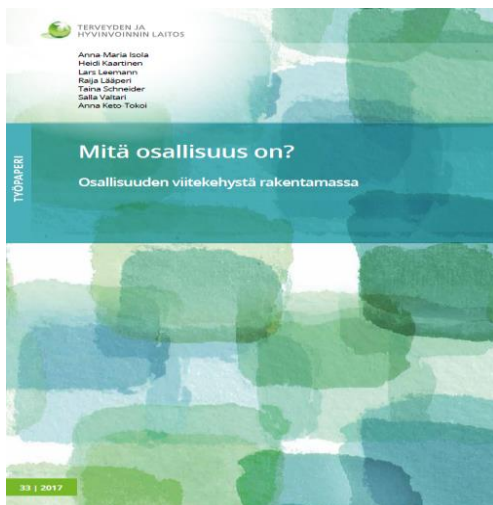
<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/asiakas-ja-asukasosallisuus>

MATERIAALIA

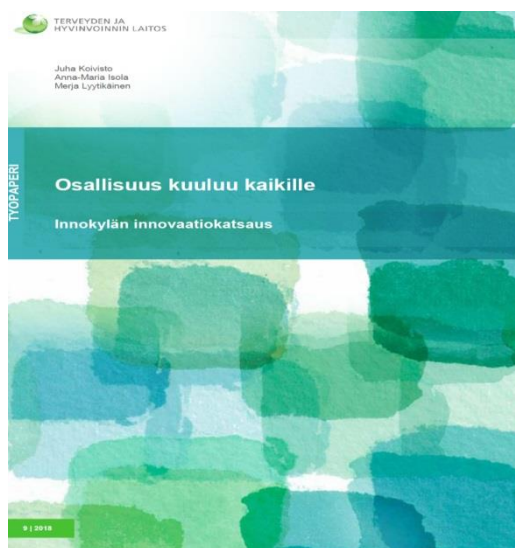
- [Hallituksen kärkihankkeet valtioneuvoston sivuilla](#)
- Palvelut asiakaslähtöisiksi: <https://stm.fi/hankkeet/asiakaslahtoisuus>
- **Asiakkaiden osallistumisen toimintamalli:** <https://stm.fi/hankkeet/asiakaslahtoisuus/asiakkaiden-osallistumisen-toimintamalli>
- Alueuudistuksen sivuilla Asiakkaiden osallistumisen toimintamalli: <https://alueuudistus.fi/osallistuminen/sote>
 - Asukasosallisuudesta lisäksi <https://alueuudistus.fi/tiekartta/tuki-osallistumiseen-ja-vaaleihin>
- THL:n sivuilla osallisuus:
 - Osallisuuden edistäminen: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>
 - Asiakas- ja asukasosallisuus: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/asiakas-ja-asukasosallisuus>
 - Sote-uudistuksen sivuilla asiakkaat ja osallisuus: <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/palvelujen-tuottaminen/asiakkaat-ja-osallisuus>

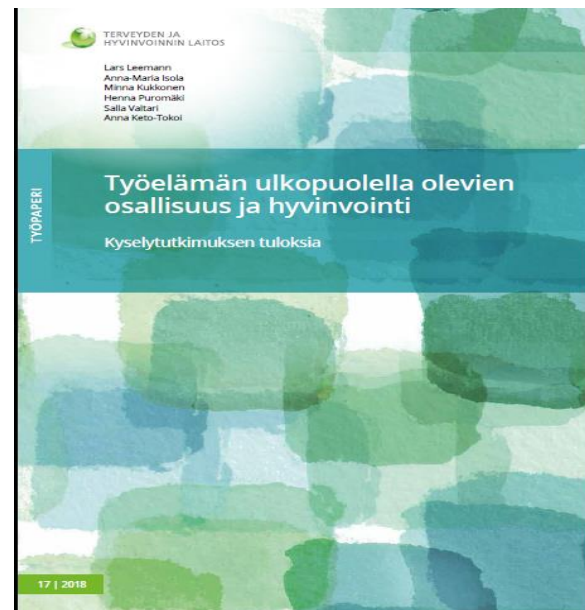

Osoitteessa:

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136074/URN_ISBN_978-952-343-077-8.pdf?sequence=1

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136551/URN_ISBN_978-952-343-119-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kirjallisuutta Osallisuudesta

